

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, Augustus' 17-dikén 1821.

B r a s i l i a.

(*) Itt következnek két Akták, tudniillik az a' Dekretum, melly által a' Király, a' maga első fiját Don Pedrót, Aprilis' 22-dikén Brasiliai Regensnek kinevezte, 's az a' Proklamátzió, mellyet ezen Princz, mint már Régens, a' Brasiliai lakosokhoz intézett: — „1) Czík. A' Koronaörökös Princz illy Titulust veszen-fel: Régens Princz 's a' Király' Helytartója a' reá bízott Brasiliai Királyság Tartományi kormányozására nézve (vagy más szókkal: hogy azt, mint Tartományt úgy kormányozza) — A' Princz minden határozásokat olly Tanácsgyűlésben teszi, melly a' Státustanácsokból és két ideigmeddig kineveztetendő Státustitoknokokból fermáltatik, 's a' kiknek, minden kezeik alá tartozó dolgokat alá kell írni, 's azokért felelőni tartoznak — 3) A' Princz határnélkülváló hatalommal bír az igasságtételt, a' finantziát, 's az egyéb belső dolgokat tárgyazó kormányozásban. A' halálra ítéltett bűnösöknek megkegyelmezhet, vagy pedig büntetéseiket megkísébbitheti. Ő tesz határozást minden eléfordulandó közönséges kormányozási kérdésekre nézve; minden Justicez, Fináncz, Politikai, és Katonai, megüressülő hivatalokra ő nevez tisztviselőket; 's mind azok, kiket ő a' maga Dekretoma által kinevezend, azonnal hozzá fognak hivataljok folytatásához, mi-hellyest a' kiszabott taksát letették. Hasonlóképpen ő nevez minden Papi Jövedelmekre és méltóságokra, akár légyen azok.

kal lelkipásztorság összekötve akár nem, a' Püspöki Székeket kivéven, de az is ötet illeti, hogy a' Püspöki Székekre a' Királynak olly személyeket ajánljon, a' kiket méltóknak fog tartani — 4) Ő minden ellenség ellen, a' ki Brasiliát megtámodja, Offensiv és Defensiv háborut folytathat, ha a' körülállások olly sürgetők lesznek, hogy a' Király' parancsolatainak elvadásából ezen Országbeli alattvalókra kár követhetne; hasonló indító okokra való tekintetből fegyvernyugvásra 's Provisoriai békességhötésekre is léphet a' Státus' ellenségeivel — 5) Hasonló módon oszthat, Kristus, A'visi Szent Benedek, és Szent Jákob-kardja Katonai Rendek' czimereiket is azoknak, kiket ezekre méltóknak fog tartani, a' nékiek megengedheti, hogy ezeket hozdozzák, 's a' megpróbáltatás alól is feloldozhatja őket — 6) Ha valamelly előreel nemlátott és szerencsétlen történet miatt a' Koronaprinccz megtalálna halni, ezen esetben a' Régenség a' Koronaprinccz nére megy' által, a' ki egy Régenségi Tanácssal fog kormányozni, melly a' Státusministerokból, a' Ministeri Tanács' Elölülőjéből, az Igasságtévő Tanács' fejből, 's a' Hadi és tengeri dolgokra ügyelő ideigmeddig kineveztető Ministerokból fog állani. A' Régensi Tanács' Elölülője a' legidősebb Státusminister leszen 's éppen azon első-ségi jusokkal és autoritással fog élni, mellyel a' Koronaprinccz élne.“

A' Régens' Proklamátziója: — „Az a' kötelesség, hogy mindenek felett a' nemzet' közönséges jóvát forgassa szemei

előtt, Felségesatyámat arra indította, hogy benneteket ide hagyjon, 's az ezen Országra való gondoskodást, addig, míg az a' Constitútzio, mellyet ő, Portugalliában állandó lábra fog állítani, Lisbonából ide nem soká megérkezhetne, reám bízta. Minthogy én a' jelenlévő körülállások között nagyon illendőnek tartom azt, hogy inostantól fogvást minden megtudja; hogy én a' Kormányozásnak micsoda tárgyaira fogom legkülönösebben fordítani figyelme- met, tehát mennél hamarabb és minden idővesztés nélkül tudtotokra akarom adni: Hogy a' törvényeknek szoros megtartatá- sa, a' törvények' magyarázójira való hat- hatós felvigyázás, 's azon kicsapongások 's kifogások ellen, mellyek a' törvények- nek foganatosságát meggyengítik, meg- nemszűnő tusakodás, lesznek az én figyel- metességemnek legfőbb tárgyai. Különös gyönyörűségemre fog szolgálni, ha ben- neteket a' Constitútziónak mind azokkal a' jótéteményeivel ékethetek, a' mellyek a' mi törvényeinknek megtartatásával, egy- gyütt fennállhatnak. —

„A' mi engem' még különösen illet, az, hogy én a' közönséges tanulásra min- den erővel vigyázni fogok, a' mit az Or- száglószék szorgatva kíván. Azon eszkö- zöket is haladék nélkül elé fogom vétetni, mellyek a' szántásvetést és mesterségi szor- galmatoskodást, mint a' nemzeti gazdag- ság' kútfejeit előmenetelesíthetik. Hasonló figyelmet fogok fordítani a' jobbitásokra is, a' mellyek nélkül a' közönséges boldog- ságnak gyarapodását siettetni, lehetetlen dolog. Brasiliai lakosok! minden jó cél- zásaimnak hajótörést kell szenvedni, ha néhány rozg gondolkodású emberek sze- rencsétlenségünkre győzedelmeskedni ta- lálnának, kik azon iparkodnak, hogy olly princípiumokat önthessenek belétek, mel- lyek a' társaságnak ártalmasok 's minden

rendet felforgatók lévén, azon systemá- val, mellyet én a' követésre magamnak felvettem, ellenkeznének. —“

„Aláírta: a' Régens Princz.

A' Rio-de-Janeirói véres láрма a' Bör- sén (a' kereskedők gyűlése' épületében) Aprilis' 22-dikére viradó éjjel történt; a' Király 26-dikban evezett-el onnét Európa felé; 's a' Princz 27-dikben tétette közön- ségessé az itt felhozott Régens Proklamá- tziót.

P o r t u g a l l i a.

A' Király' válaszában, mellyet a' Cortesek' gyűlésében az Elölülök ő Fel- ségéhez intézett beszédére elmondott, né- melly szakaszocskák nem voltak olly sze- rencsések, hogy a' Corteseknek helybe- hagyását megnyerjék, de sőt inkább úgy tünték ezen gyűlésnek — a' melly, mint a' Londoni Kurir nem régen megjegyzé, sem- mi alkalmatosságot el nem mulat légna- gyobb demokráziái büszkeséggel a' Ki- rálynak kimutatni, hogy ki légyen tulaj- donképpen a' Fejedelem, a' Cortesek-é vagy ő Felsége — szemei elébe, mint felet- tébb captiosusok, vagy ollyak, mellyek által meg lehet fogattatni, csalattatni. Erre néz- ve a' gyűlés Titoknokja Filguerias Ur, illy irást közölt Julius' 2-dikán a' Belső Ministerrel Don Ignatio-da-Costa-Quintel- lával: —“

„Excellentziás Ur! A' Portugallus nem- zet' közönséges és rendkívülvaló Cortesei nagy örömmel halgatták azon valódi Con- stitútzio's principiamokat és nyilatkoztatá- sokat, mellyek a' Király által a' m. h. 4- dikén az Elölülök beszédére felolvasta- tott válasznak egy részében találtattak. Hanem azonban csakugyan meg nem tar- tóztathatják magokat a' Cortesek ezen meg-

jegyzéstől, hogy az ötödik 's következő periodusokban olly kifejezések fordúlnak elé, mellyek a 'Constitúció' előfundamentumainak 21, 23, és 24-dik Cikkelyeivel (*), mellyekben a 'Törvényhozó és Végrehajtó Hatalmak közt való határ linea kifejeztetett, ellenkeznek. Ezen Cikkelyekben a 'Nemzeti Képviselet 's a 'Törvényadó Hatalom, kizsoritólag a 'Cortesek' számára tartattak-fenn. A 'Király minden közvetlen (directum) iniciativumból ki van zárattatva; bir ugyan Sankzionálási jussal, de absolutum vétóval soha sem. Így vagynak a' feljebb említett cikkelyekben a' határozások. Hogy tehát ő Felségének semmi olly ideák vagy nyilatkozatások, mellyek a' felhozott Cikkelyekkel ellenkeznének, ne tulajdonittassanak, kérem Excellentiádat, közölje ezen megjegyzéseket a' Királlyal, 's kérje ő Felségét, hogy tegyen ezekre nézve, czállal megegyező magyarázatokat.

A' Belső Minister da-Costa-Quintalla ekképpon felelt: —

„Király ő Felsége néki megparancsolta, hogy nyilatkoztassa ki: Hogy, mi-nekutánna ő Felsége a 'Constitúció' előfundamentumainak feltétel nélkülváló és álhatalatos elfogadására megesküdött, az ő Felsége beszédjében ezekkel tellyességgel semmi ellenkező ideának találatni nem lehetett volna; és ha csakugyan megtörtént, hogy beszédének valamely pontja felett valamely kétségeskedés fenn forog, az, onnót huzattassék ki, mivelhogy ő Felsége a' maga elméjében egy olly ideának is helyet nem engedhet, a' melly a' Constitúciónak ezen előfundamentumai-val ellenkezne. —“

„Ignác da-Costa-Quintalla.

A' Királynak ezen nyilatkoztatása Julius' 14-dikén olvastatott fel a' Cortesek' gyűlésében, 's ez által nagyon kitettző helybehagyással fogadtatott.

(*) A' fenn említett Cikkelyek által csak a' nemzetnek esmertetett jussa lenni arra, hogy magának a' maga képviselőji által Constitúziót adhasson; a' Törvényhozó Hatalom kizsoritólag csak a' Corteseknek adattatott; 's a' Királynak csak Suspensivum Vétó adatott, de a' mostani Cortesek által adatandó törvényekre, még ez sem terjed ki.

Bornes Carneiro másod izben is megújította a' Cortesek' gyűlésében azon jóvallást, hogy küldjenek fegyveres sereget Amérikába, hogy Montevideót haladék nélkül adják vissza a' Spanyoloknak, 's hogy ellenben Olivença várát ezektől kivánnják vissza — hanem ezen utolsó jóvallásra nézve olly határozás tétetett, hogy az ezt illető vetekedések, mint-hogy ök, Spanyol Országot semmi tekintetben megsérteni nem akarják, titkos ülésben folytattassanak. — Ugyan ezen Carneiro elárulta a' Külső Ministert Gróf Baracena-t a' Cortesek' gyűlésében, azt mondván felelte, hogy a' Constitúziós systemának ellensége, 's a' nemzet bizodalját elvesztette, minthogy még máig se tudósította a' Spanyol 's Frantzia Országokban, 's Angliában és Austriában lévő Portugaliai Követeket azon szerencsés történeiről, hogy a' Király a' Constitúciónak előfundamentumaira megesküdött.

Török Birodalom.

(**) Az a' közönséges csendességnek helyreállítatására nézve Konstanczinápolyban kiadatott Fermán, melyről közelébb költ Ujságunkban ezen jegy alatt emlékeztünk, illy szavakból áll: —“

) (

„A' Görögök között kiűzött támodásokra nézve a' mi Országló Felsőgi törvényeinkkel megegyezőleg, azon Rajáhat, kik a' támodásban részesültek vala, elfogatni 's megbüntettetni kelle. Ezen alkalmatossággal az egész Islam (Török) nép fegyvert fogván, oly állásba helyeztette magát, mint egy ellenség előtt táborozó seregnek állani szükséges. Az a' gondoskodás mindazonáltal, mellyel minden Országlószék a' maga alattvalójához viseltetni tartozik, azt kívánnyá, hogy az ártatlanoknak és becsületes embereknek lenni megemertetett Rajáhat, akár melly rendűek legyenek, minden időben oltalmazassanak. És minthogy a' Fényes Portának minden Európai Hatalmasságokkal békesége van, szükséges dolog, hogy ezen Hatalmasságoknak Konstanczinápolyban lévő kereskedőjök és egyéb alattvalójök, 's az ő Követtségeikhez tartozó személyek, a' fennálló Kötésekkel megegyezőleg, oltalom alatt legyenek 's bátorságban éljenek. Minthogy egyéb eránt azon Rajáhatnak, kik a' támodásban, nyilván való módon, közvetlenül vagy közvetéssel, részt vettek, elfogattatása és megbüntettetése, csak egyedül a' Felsőges Portát illeti, erre nézve meghatározott és felséges akarata a' Császárnak, az, hogy egy magános embernek se' jusson eszébe, hogy valamely Rajáhatnak valami, akár mi alkalmatlanságot okozzon, és hogy legjobb eszközök vétetessenek elé, arra nézve, hogy a' barátságos Hatalmasságoknak kereskedő vagy útozó alattvalójök oly csendességben és bátorságban élhessenek, mint a' milyenben eddig mindenkor éltek. Ehez képepest a' Fényes Porta által minden Politizai tisztelőknek 's a' jó rendnek fenntartására rendeltetett minden Státus' szolgainak szükséges parancsolatok adattattak, hogy szemekiket az itt felhozott principiu-

mokról egy pillantatig is el ne vegyék, 's az eránt szorgalmatosan gondoskodjanak, hogy az alsó rendű és rangú emberek közül ne csak hogy senki valami oly dolgot elkövetni ne mérészeljen, a' mi ezen fő város' lakosainak illy nagyon ohajtott csendességét megzavarhatná, hanem és különösen, hogy se' pistolyt sem egyéb puskat, ok nélkül, el ne süssön; 's általjában, hogy minden lárma és rendetlenség elkerülődjék.

A' Smyrnától délre valami 10 vagy 12 mérföldnyire eső Aiwaly nevű városában kijövő, Spectateur Oriental nevű Ujságnak Julius' 14-dikén költ darabjában, ekképpen adatnak elé, a' nem régen ott eléfordult nagy vérontások: —

„A' valami 70 mindenfélé hajókból álló Görög hajós sereg, Junius' 13-dikán, minekutánna már a' Brussai Pascha' Helytartója Aiwaly' városába egy őrző csoporttal bement volna, a' Moskoniczzi tengeröblben megjelenvén, ezen hajós seregtől még azon reggel az ágyus Görögcsajkák, kiszálló sereggel rakodva, a' város mellé eveztek, 's onnét kártácsokkal a' partra tüzelni kezdettek, a' melyre nékik a' Törökök puspatűzzel feleltek. Látván valami két óráig tartott heves csatázás után a' Törökök, hogy tovább tellyességgel ellent nem állhatnak, ekkor a' várost (Aiwalyt) több mint húsz helyeken meggyújtották, 's az égés nem soká az egész várost elborította. —

„Ekkor a' Görögök kiszállván, a' házakba berontottak, 's a' mit elvihettek, mindent elragadoztak. A' Francia, Anglus, 's Orosz Consulsági Ágenseiknek házaikról, mellyek mind egy lineában állanak, az ő nemzeti zászlójök kifüggesztetve voltak. Ezeket csak estve felé emésztette-

meg a' tűz. A' Törökök és Görögök között, a' Francia Ágensnek házától nem messze fordult elé a' legfőbb verekedés, a' hol magokat emezek (a' Törökök) sánczok közzé veték vala, 's minekutánna ezek innét kiverettettek volna, a' Görögök a' Consul' Canczellariájába is berontottak, 's onnét minden holmit, 's egy vas ládán kívül, melyben több féle becses portékák találtattak, az archivumot (leveles tárt) is elvitték. Kiprédálták továbbá a' Consularis Követségnek egy magazinumát is, a' hová két Francziák és mások, azt gondolván, hogy ezen helyet a' Görögök is úgy meg fogják becsülni mint a' Törökök megbecsülték, a' magok legbecsesebb holmijeket berakták vala. —

„Mind ezek után ismét hajóra ülván a' Görögök, a' magok nemzetjebéli lakosok közzül annyit hajóikra vettek a' mennyit csak lehetett, 's őket még azon éjjel a' Görög szigetekre szállították el. Azokat, kik a' vérontás után életben hátramaradtak a' Törökök vették magokhoz 's velük egygyütt tovább mentek. A' nagy zürzavarban 's félelemben a' tengerbe is sokan beszökdöstek 's oda veszttek. Midőn azoközben a' Törökök későbbre ismét vissza jöttek volna, a' Moskoniczi öbölben hátramaradott insurgens hajókról ismét kitűntek a' Görögök a' Törökökre, 's ismét véres csatázás támadott közöttök, a' melyben mind két rész sokat veszített. E' leve a' maga bite-sorsosai által illy nagy szerencsétlenségre juttatott Aiwaly városának, a' melly nem sokkal ezelőtt 35,000 lakosokat számlált, a' sorsa. Az égés két napokat tartott a' városban; 's néhány még fennálló házakat kivéven, a' többek mind hamuvá égtek. Ezen véres zürzavar alatt a' Moskoniczi lakosok is mind oda hagyták ezen szigetet.“

Ugyan ezen Smyrna Ujságban egy hosz-

szú okoskodó tudósítás is közöltetik ezen Görög támadásokról, melyből summázza ezeket szemelhetjük ki 's íkathattuk ide:

„Smyrna Jul. 8-dikán 1821-ben. Ismét elkezdettünk létezni. A' Görögök ellen való felmérgezésük heve hűlepedni látszik. Látván a' Törökök, hogy a' Görögök, ha így foly a' dolog, mind hajóra futnak, fontolóra kezdtek a' dolgot venni, 's olly kívánságot nyilatkoztattak ki az itt lévő idegen Consulok előtt, hogy parancsolják még a' nemzetekből hajók Kapitányainak, hogy a' közsájak futott Görög lakosokat mind szállítsák vissza a' szárazra, mert részéről ők is megígérik, hogy többé egy Görögöt se bántanak. Ezen kívánság criticus vala ugyan: de az egész nyilvánossággal tétetett ígéretre való tekintetből még se' lehet megtagadni, melyre nézve a' Consulok parancsolatjára a' hajókról és Consuloknak házaikból, ismét mind a' magok honnyaikba kellett a' Görögöknek vissza támaszkodni. A' Hairam-innepe' három utolsó napjait is, melytől nagyon féltek a' keresztények; békességesen teltek el, pedig a' Görögök ekkor már vissza tértek volt honnyaikba. A' Törökök nagyobbadon józan Logyika szerint okoskodnak: csak az alacsony nép nem okosodik köztök tellyességgel semmit, 's ezért nagy szerenese, hogy ezek közöttök a' kevesebbek. Mi az első közzül, így szoll a' tudósító, nem egytől hallottuk, hogy ekképpen okoskodtak: „Mi okunk van nekünk itt Ásiában arra, hogy a' Görögöket magunk közzül kiirtssak? A' jövő idő elrettenthet bennünket attól, hogy ezt cselekedjük. Kik fogják dagasztani kenyérünket? Kik építik házainkat? Kik mivelik szántó földjeinket. Miért fosztanak meg magunkat önként azon kezektől, a' mellyeknek hasznokat veszszük, 's a' mellyek nekünk semmit sem árthatnak?

Mert másként van ám a dolog itt Ásiában, 's másként Európában 's a szigeteken, hol a Görög lakosok feltámodtak. Ők Európában 's ezen szigeteken a magok számosságokba bizakodván, támodtak-fel. De Ásiában egészen más Cathegoriában van a dolog. Itt, valamint a tengerpartokon úgy a belső tartományokban is nagyon számos Törökséggel özszeelegyedve laknak a Görögök, nem úgy mint Európában. A Peloponesus földjein 8 's 10 Görögöt is lehet egy Törökre számlálni, Ásiában pedig 8 's 10 Törököt is egy Görögre, 's t.

Nagy Britannia.

A Királynál Julius 28-dikán nagyon fényes audientzia lévén, az idegen Követek mind azon nagy gálában jelentek-meg, melyben a koronázáson jelen voltak. E búcsuzó audientzia vala, minthogy 31-dikben útnak indult a Felsége Portsmonth felé, hogy az ott reá várokozó Royal Sovereign nevű czifra csajkára felülvén, Irlandiába által evezzen. (Aug. 8-dikára szándékszott a Felsége Dublinba megérkezni, 's ott három hetet akart mulatni. Nagy készületekkel várták.

A Romai Catholicusok gyűlése Dublinban illy köszöntést határozott, hogy azzal a Felségét megérkezésekor tisztelje: — „Sire! Midőn a nemzetnek minden más rendű lakosai a thronus mellé nyoma-kodnak, hogy a Felséged személyéhez való vonszódásokat ezen Országban lején-dő megjelenésekor kinyilatkoztassák, mi, a Felséged Catholicus alattvalóji is, bár melly nagy légyen is a mi polgári alább-valóságunk, a Monarkha eránt viseltető hajlandóságnak 's Uralkodónk háza eránt tartozó hűségnek megbizonyításában a több alattvalóktól hátra maradni nem akarván, magunkat mi is hozzájok csatoljuk. A há-

ladatosságnak tiszta érzéseivel közelitünk Felségedhez azon megtiszteltetésnek megkülönböztetett bizonyosságáért, mellyet Felséged Státusainak ezen részéhez mutatni méltóztatott. Itt Felséged egy nyílt szívű 's Felségedhez belsőképpen vonszó indulatú népnek áldáskívánásai által fog fogadtatni. — Sire! Fogadja-el Felséged a mi alázatosságunknak hódolását 's szeretetünknek még szebb adozását. Ha az a tisztelet, a melly a Felséged felséges méltóságát illeti, a mi szívünkben második helyet foglal, csak azért történik, hogy a szeretet és hajlandóság az elsőt már elfoglalták. Felséged azon nagy Birodalomnak, a mellyen való országglásra hivattatott, egyéb részeiben több gazdagságot, több nagyságot és hatalmat találhatott, de törvényesebb és a Felséged személyéhez való vonszódással tellyesebb alattvalókat sehol sem. Mi a Felséged nállunk való tartózkodásának szerenesítő idejéről soha el nem fogunk felejthetni, 's más felől azzal is hízeltünk magunknak, hogy a mi Monarkhánk, valahányszor gondolatait az ötet foglalatoskodtató fontos dolgokról Irlandiára fordítja, meggyőződötnek fogja magát érezni affelől, hogy itt, Irlandiában, egy hűséges népen uralkodik, és hogy mi, midőn a F.ged egyéb szomszéd Országá, Felségednek a maga kincse 's kereskedése kútfejeit ajánlja, a mi Ritte-ri szegénységünkben mindenkor készek vagyunk és készek leszünk Felségedért utolsó csepp vértünket kiöntani. Felséged közöttünk minden emberben egy katonát talál; thronusának 's azon szabadságoknak, mellyeknek ezen thronus a támosza, oltalmazására, életünk mindenkor készen áll, valamikor Felséged parancsolni fogja.“

A Cemel nevű hajó, a melly Szent Ilona szigetét Május 27-dikén hagyta oda,

Aug. 1-ső napján megérkezett a Portschnuthi kikötőhelybe. E' hozta haza a Bonapartéhoz tartozott Udvariakat, Bertrant, a feleségit, Montholont, Doktor Antomarchit s a többeket, de a kik közül az Anglus földre még eddig senkit ki nem bocsátottak vala. — Az Országlószék minden Londonban lévő követeknek tudokra adatta, hogy Bonaparte meghalálózván már most minden nemzetekbéli hajók olly szabadsággal bevezethetnek a Sz. Helenai kikötőhelybe, mint az ő odavitettetése előtt bevezethettek.

Az Angliai váltó papirosok' hecse egy időtől fogva nagyon leesvén, ezt az Anglus Ministeri Kurir annak tulajdonítja, hogy a pénz-kupezcek nagyon megrettentették a közönséget annak elhírelése által, hogy az Orosz és Török Birodalmak között hadakozás leszen, s hogy az Országlószék és Bankó között egyenetlenkedés támadott, s hogy a Ministerek között változás fog történni — hanem a Kurir mind ezeket fundamentum nélkül való híreknek mondván lenni, így megnyugtattai iparkodik a nyughatatlankodó elméket.

Beszélik, hogy az ellenkező szél több hajókat, mellyeken olly idegenek ültek, a kik a koronázásnak látására Londonba akartak menni, az idejében való megérkezhetéstől eltartóztatván, erre nézve, hogy ezen útasoknak fogyatkozása ha csak valamennyire is kipótoltassék, egy Anglus hajón egész koronázási cerimóniát csináltak, az útasok közül Királyt választottak, s azt ágyu-durrogással, a hajó' harangjának megvonásával, s Hurrah! kiáltozással, megkoronázták.

P r u s z s z i a.

Augustus' 1-ső napján illy Kabinéti Rendelés jött ki a Törvényes Gyűjteményben: —

„Minthogy egy időtől fogva ismét több Universitásokon egygyesületeknek és egyéb mesterkedéseknek jelenségei kezdtek magokat a Studensek között mutatni, a törvényes vizsgálódás azonközben ezeknek kinyomozására s bebizonyítására nem mindenkor lévén elégséges: erre nézve akarom, hogy az én Universitásaimhoz rendeltetve lévő Országlószéki Biztosoknak jussok legyen arra, s tartozzanak is azazal, hogy az olly tanulókat, kik eránt, az ő meggyőződéssel szerépt az a gyanujok lehet, hogy az Universitásoknál formális vagy formátlan egygyesületeket csinálnak, elintéznék, vagy elemozditanak, vagy a kik más Universitásoknál fennálló efféle egygyesületekkel összzecsatolódásban vagynak, avvagy a kik külömbkülömb Universitásokon való összzecsatolódásoknak fenntartatásán munkálódnak, vagy akármi egyék efféle mesterkedés által magokat vétkesekké teszik, az Universitásokról, azonnal minden további vizsgálódás s az Univerzitási Biráknak minden közbejövetele nélkül eltávóztassák, s ezt az én más Universitásaimnál lévő Biztosoknak is tudokra adják, azért, hogy az illy elküldetett Studensek ezekre se vétetődjenek fel. Értetni lehet azonban, hogy a törvényes vizsgálódásoknak, a szükségesnek találtató esetekben így sem kell elmellőztetni, hanem inkább valódiképpen s törvényes keménységgel véghez kell vitettni. Költ Spaaban, Jul. 7-dikén, 1821-ben. — „Fridrich Wilhelm.

A m é r i k a.

A' Portugallus örző sereg Montevideóban Márcz. 20-dikén az Oberster Claudio - Pimentel vezérlése alatt véletlenül összzegyülekezvén, a Lisbonában készülő Constitúzióra megesküdött, melynek eleinten ugyan néhány tisztek ellene akarták szegzeni magokat, de végezetre

ezek is egyetértettek a sereggel. Most már egy Junta kormányoz ott, melynek Generális Leacor az Elölülője, Vice-Elölülője pedig a nevezett Oberster.

B é c s.

Császár és Császárné ő Felsegek e hónap 13-dikán kivánt jó egészségben 's lakosoknak legbelsőbb örömökre, Lincz városába megérkeztek.

Ajánlásra méltó Könyv.

Döbrentei Gábor' Külföldi Színjétekei. Első Kötet: Vének' Súlya, (die Schuld.) Szomorú Játék 4 Felvonásban Müllnertől. Magyarúl kiadta Döbrentei Gábor, Ns. Hunyad Vármegye Tábla-Birája. Nyomtatva Bécsben, Kassai Könyváros Wigand Ottó költségével, Grund Leopold, 1821. 215 lap, 12-rét. 1 rézmetszéssel 's metszett czímlappal.

Ezen első Kötet foglalatja ez: 1. Előbeszéd, melyben több nevezetességek közt előadnak az okok, miért kellő a Vének' Súlyát prózában kiadni, a hova igen nyomosan azt fűzi a Fordító: „az Írónak néha elől kell ugyan menni Publicumában, de az Olvasóknak is ugyan együtt kellene lépni a haladni vágyó Írókkal, mert a nyelv és mindenbéli műveltség csak vezetelve áll, míg a Nemzet nagyjában meg nem indul. Zsibbad a' hősielkü Vezérnek bátorsága, ha győzödelemre kiáltja seregeit 's ezeken nem látja a' yívás tűzét, szeme.“ — 2. Vének' Súlya. Ez után jegyzések állanak: a) Mikép lehetne a' Német Sie; a' Francia Vouz 's az Olasz Ella, Lei megszölyltást magyarban kitenni, hogy a' Drá-

mákban a' sok titulusok ismérleése ne lenne szükség, 's azzal a' köztársalkodásban is élhetnénk? 3) Elvira karaktere festése, hol a' Fordítónak dramaturgiai szép ismerete különösen szembetűnő. Ezen Jegyzéseket követi c) a' Vének' Súlyának első Felvonása Jámibusokban, mustrául. — 3. Müllner élete, 's munkáji. Az illetlenül folyt Müllneriana nevű Tudósokat alacsonyító perről tett ítélet itt nem helyen kívül van kimondva. — 4. Emlekeztetés Játékszínjeinkre és Színjatszójinkra nézve. Csakmaga ezen tudós Értekezés-megérdemli, hogy minden Színjatszóknek 's azoknak kedvelőjöknek, kézi-könyvökké legyen a' munka. — 5. A' Német Színjatszás rövid előadása. — 6. Német Színjatszók és Színjatszónék: a) Neuberné; b) Eckhof; c) Brockmann; d) Stephanie életek.

A' Szerzőnek 's Fordítónak neveik a' Munkának belső becsét eléggé elhatározzák, külső díszere nézve alig mutathatunk szebbet, 's ohajtani kell, hogy a' Nemzet buzgó szívvel fogadja e' szép kezdetet; mert a' szándék, 20 Kötetnek, Német, Olasz, Francia, 's Anglus Classicusoknak kiadásaikkal, egyedül így érhet kivánt véget, 's magyar Literaturánknak nagy bézagiát fogja betölteni.

Találattik Bécsben: Mörschner és Jasper Könyvárosoknál (am Kohlmarkt Nro. 257); Kassán: Wigand Ottónál a' Kiadónál; Pesten: Eggenberger Jósef Könyvárosnál, ki azt minden Magyar 's Erdély Országi Könyvárosokhoz küldeni kész. Arra csinos boritékban 3 f. 45 kr. V. Cz.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.
(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).